

Regulamin świadczenia Usługi Zarządzania Portfelem Instrumentów Finansowych przez Biuro Maklerskie mBanku

Obowiązuje od 15.10.2021 r.

mBank.pl

Spis treści

1.	Postanowienia wstępne.....	3
2.	Definicje.....	3
3.	Warunki udostępniania Usługi Zarządzania Portfelem.....	3
4.	Świadczenie Usługi Zarządzania Portfelem.....	4
5.	Rozdział powierzonych Aktywów. Strategia Inwestycyjna	4
6.	Zmiana struktury Portfela	5
7.	Zlecenia i Dyspozycje Klienta	5
8.	Dodatkowe ograniczenia wynikające ze Strategii Inwestycyjnej.....	6
9.	Nabywanie znacznych pakietów akcji.....	6
10.	Opłaty.....	6
11.	Wynagrodzenie za Zarządzanie	6
12.	Wyciągi i raporty. Korespondencja z Klientem	7
13.	Wycena Portfela	7
14.	Zarządzanie Portfelami Inwestycyjnymi Funduszy Inwestycyjnych	8
15.	Zakończenie współpracy	8
16.	Zmiana Regulaminu usługi.....	8

Załączniki:

- Nr 1 do Regulaminu świadczenia Usługi Zarządzania Portfelem Instrumentów Finansowych przez Biuro Maklerskie mBanku – Opis istoty Instrumentów Finansowych oraz ryzyka związanego z inwestowaniem w te Instrumenty Finansowe w ramach Usługi Zarządzania Portfelem

§ 1. Postanowienia wstępne

- Niniejszy Regulamin świadczenia Usługi Zarządzania Portfelem Instrumentów Finansowych przez Biuro Maklerskie mBanku („**Regulamin usługi**”), określa zasady świadczenia przez Biuro Maklerskie mBanku („**BM**”) na rzecz Klienta usługi zarządzania Portfelem Instrumentów Finansowych, w skład którego wchodzi jeden lub większa liczba Instrumentów Finansowych („**Usługa Zarządzania Portfelem**”) oraz prawa i obowiązki stron Umowy w zakresie Usługi Zarządzania Portfelem.
- W sprawach nieuregulowanych Regulaminem usługi stosuje się postanowienia Regulaminu świadczenia wybranych usług maklerskich dla Klientów Wealth Management przez Biuro Maklerskie mBanku („**Regulamin**”), w szczególności w zakresie:
  - oznaczenia kategorii Klientów (§ 3 ust. 11 Regulaminu);
  - trybu i warunków zawarcia Umowy, w tym jej rozszerzenia, oraz wykonywania czynności przez **BM** przed zawarciem Umowy i przed jej rozszerzeniem (§ 3-5 Regulaminu);
  - ogólnych warunków świadczenia przez **BM** Usług, w tym składania Dyspozycji i Zleceń przez Klienta (rozdział III Regulaminu), z zastrzeżeniem postanowień § 7;
  - sposobów i terminów wnoszenia opłat i prowizji (rozdział VI Regulaminu);
  - sposobów i terminów doręczania Klientowi korespondencji (rozdział VII Regulaminu);
  - trybu, terminów i warunków zmiany Regulaminu, Regulaminu usługi oraz Tabeli opłat (rozdział XII Regulaminu);
  - zasad rozpatrywania skarg i reklamacji (rozdział X Regulaminu);
  - zasad przetwarzania danych osobowych oraz obowiązku ich aktualizacji przez Klienta (rozdział XIII Regulaminu);
  - zasad odpowiedzialności (§ 29 Regulaminu);
  - trybu i warunków odstąpienia, wypowiedziania i rozwiązywania Umowy (rozdział XI Regulaminu);
  - trybu, warunków i formy ustanawiania pełnomocnictwa przez Klienta (§ 6 i 7 Regulaminu);
  - postanowień zabezpieczających interesy **BM** w przypadku niewywiązania się Klienta z przyjętych zobowiązań (§ 28 Regulaminu);
  - stosowania zasad polityki działania w najlepiej pojętym interesie Klienta (Rozdział XV Regulaminu).

§ 2. Definicje

- Użyte w Regulaminie usługi określenia mają następujące znaczenie:

1) Benchmark	obiektywny wskaźnik finansowy wykorzystywany przez BM w celu ustalenia poziomu efektywności świadczonej Usługi Zarządzania Portfelem;
2) Dzień Wyceny	każdy dzień roboczy, w którym dokonywana jest wycena Portfela Klienta, zgodnie z § 13;
3) Minimalna Wartość Aktywów	minimalna wartość Aktywów wymagana dla poszczególnych Strategii Inwestycyjnych, określona w Tabeli opłat;
4) Okres rozliczeniowy	okres przyjęty w Umowie dla naliczenia wynagrodzenia BM za Usługę Zarządzania Portfelem;
5) Okres sprawozdawczy	okres miesięczny, za który sporządzany jest raport okresowy, na zasadach określonych w § 12;
6) Portfel	Aktywa zarządzane przez BM na podstawie Umowy według określonej w Umowie Strategii Inwestycyjnej, znajdujące się na Rachunku Inwestycyjnym objętym Usługą Zarządzania Portfelem;
7) Powiernik/ Bank Powiernik	bank prowadzący rachunki papierów wartościowych, dom maklerski lub inna firma inwestycyjna prowadząca rachunki papierów wartościowych lub przechowująca Instrumenty Finansowe i inne składniki Portfela; jeśli Umowa nie stanowi inaczej, Powiernikiem jest BM , a rachunkiem – Rachunek Inwestycyjny prowadzony w BM ;
8) Strategia Inwestycyjna	ustalone w Umowie zasady dokonywania lokat w ramach zarządzania Portfelem;
9) Umowa	Umowa, o której mowa w § 2 ust. 1 pkt 24 Regulaminu, w tym Dyspozycja rozszerzająca Umowę lub Umowa, o których mowa w § 4 ust. 2 Regulaminu, na podstawie której BM świadczy Klientowi Usługę Zarządzania Portfelem;
10) Waluta Rozliczeniowa	określona w Strategii Inwestycyjnej waluta, w której prowadzona jest wycena Portfela;

- Pojęcia pisane dużą literą niezdefiniowane w Regulaminie usługi mają znaczenie nadane im w Regulaminie.
- W Regulaminie usługi, jeżeli z kontekstu nie wynika inaczej, pojęcia użyte w liczbie mnogiej oznaczają odpowiednio odwołanie do liczby pojedynczej lub mnogiej.

§ 3. Warunki udostępniania Usługi Zarządzania Portfelem

- BM** uzależnia świadczenie Usługi Zarządzania Portfelem od wniesienia i utrzymania, w ramach Portfela, środków pieniężnych bądź Instrumentów Finansowych w wartości nie mniejszej niż Minimalna Wartość Aktywów, z zastrzeżeniem, że **BM** może w stosunku do określonego Klienta postanowić o odstąpieniu od wymagania wskazanego w zdaniu pierwszym.
- BM** określa Minimalną Wartość Aktywów, która może być przekazana do zarządzania w ramach danego Portfela. Informacja taka dostępna jest w Oddziale mBanku i na stronie internetowej **BM**, a także udostępniana jest Klientowi, na jego wniosek, przed zawarciem Umowy lub przed przyjęciem przez **BM** Dyspozycji rozszerzającej Umowę.
- Umowa może być zawarta lub Dyspozycja rozszerzająca Umowę może być przyjęta wyłącznie w stosunku do Klienta, na rzecz i w imieniu którego Rachunek Inwestycyjny zostanie otwarty przez **BM** na podstawie pełnomocnictwa do zarządzania powierzonym Portfelem, stanowiącego Załącznik nr 1 do Dyspozycji rozszerzającej Umowę albo do Umowy, zwanego dalej „**Pełnomocnictwem**”.
- Ze względu na charakter świadczonej Usługi Zarządzania Portfelem, Klientowi przysługuje prawo odstąpienia od Umowy zawartej w postaci elektronicznej do momentu wniesienia przez Klienta na Rachunek Inwestycyjny Aktywów w dowolnej wysokości.
- Rozpoczęcie zarządzania Portfelem następuje po spełnieniu poniższych warunków:
  - zawarcie Umowy lub/wraz z przyjęciem przez **BM** Dyspozycji rozszerzającej Umowę w zakresie Usługi Zarządzania Portfelem;
  - udzielenie **BM** przez Klienta Pełnomocnictwa, z zastrzeżeniem postanowień ust. 5-10;
  - otwarcie na podstawie Pełnomocnictwa Rachunku Inwestycyjnego dla Klienta, z zastrzeżeniem ust. 3;
  - wniesienie przez Klienta na Rachunek Inwestycyjny Aktywów w wysokości nie mniejszej niż Minimalna Wartość Aktywów dla danej Strategii Inwestycyjnej, z zastrzeżeniem ust. 12 i 13.

5. Pełnomocnictwo obejmuje upoważnienie do wykonywania przez **BM** wszystkich czynności koniecznych do zarządzania Portfelem.
6. Z zastrzeżeniem § 4 Regulaminu, udzielenie, zmiana i odwołanie Pełnomocnictwa wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności, chyba że do ważności czynności prawnych dokonywanych przez **BM** na zlecenie Klienta wymagana jest szczególna forma. W takim przypadku **BM** może domagać się wystawienia Pełnomocnictwa w formie szczególnej.
7. Odwołanie Pełnomocnictwa następuje na podstawie oświadczenia Strony i jest skuteczne z chwilą jego złożenia. Odwołanie Pełnomocnictwa stanowi ważny powód wypowiedzenia Umowy w zakresie związanym ze świadczeniem Usługi Zarządzania Portfelem.
8. Na podstawie Pełnomocnictwa **BM** ma prawo udzielania dalszych pełnomocnictw (substytucja). **BM** ponosi odpowiedzialność za działania osób, którym udzielił substytucji. Osoby, którym **BM** udzielił substytucji, nie mają prawa ustanawiać dalszych pełnomocnictw.
9. Strony mogą stosownie do okoliczności ograniczyć lub rozszerzyć zakres Pełnomocnictwa. Ograniczenie Pełnomocnictwa nie może pozbawiać **BM** możliwości działania w zakresie objętym Umową.
10. W celu prawidłowego wykonania Umowy **BM** może domagać się wystawienia – stosownie do okoliczności – pełnomocnictw szczególnych, w przypadku, gdy wymagane są przepisami prawa lub umowami zawartymi przez Klienta lub w jego imieniu.
11. Powierzony Portfel może obejmować wyłącznie nieobciążone prawami osób trzecich Instrumenty Finansowe oraz środki pieniężne znajdujące się na Rachunku Inwestycyjnym, chyba że Umowa stanowi inaczej.
12. Z uwzględnieniem postanowienia § 15 ust. 2, Klient zobowiązuje się wnieść do Portfela Aktywa niezwłocznie, w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia zawarcia Umowy lub przyjęcia Dyspozycji rozszerzającej Umowę.

§ 4. Świadczenie Usługi Zarządzania Portfelem

1. W celu rozpoczęcia świadczenia Usługi Zarządzania Portfelem, Klient składa Dyspozycję rozszerzającą Umowę w zakresie tej Usługi albo zawiera Umowę. Na podstawie Umowy Klient zleca **BM** zarządzanie powierzonymi przez siebie Aktywami, w szczególności w ramach Usługi Zarządzania Portfelem Klient zleca **BM** podejmowanie i realizację decyzji inwestycyjnych na rachunek Klienta, w ramach pozostawionych przez Klienta do dyspozycji **BM** środków pieniężnych lub Instrumentów Finansowych, zgodnie z uzgodnioną Strategią Inwestycyjną.
2. **BM** zarządza Portfelem na podstawie Umowy, w tym Dyspozycji rozszerzającej Umowę i Regulaminu usługi oraz zgodnie z zezwoleniem Komisji Nadzoru Finansowego oraz właściwymi przepisami prawa.
3. Umowa albo Dyspozycja rozszerzająca Umowę zawiera w szczególności oświadczenie Klienta o wyrażeniu zgody na brzmienie Regulaminu oraz o akceptacji czynników ryzyka związanych z zarządzaniem Portfelem, określonych w Załączniku nr 1 do Regulaminu usługi.
4. Czynności związane z wykonywaniem Usługi Zarządzania Portfelem wykonują zarządzający Portfelami zatrudnieni przez **BM**. **BM** zatrudnia do wykonywania czynności związanych ze świadczeniem Usługi Zarządzania Portfelem pracowników posiadających licencję doradcy inwestycyjnego zgodnie z postanowieniami Ustawy. **BM** nie zleca zarządzania Portfelem lub jego częścią innym podmiotom.
5. Usługa Zarządzania Portfelem obejmuje w szczególności:
  - 1) nabywanie i zbywanie Instrumentów Finansowych;
  - 2) subskrybowanie lub/i dokonywanie zapisów na Instrumenty Finansowe w ramach przeprowadzanych ofert, wraz ze składaniem w imieniu Klienta wymaganych oświadczeń, a także odbiór Instrumentów Finansowych, świadectw depozytowych lub wpłaconych kwot;
  - 3) realizowanie prawa poboru akcji i innych praw wynikających z posiadania Instrumentów Finansowych;
  - 4) odbieranie środków pieniężnych z tytułu zbycia Instrumentów Finansowych;
  - 5) utrzymywanie środków pieniężnych na rachunkach bankowych lub rachunkach pieniężnych;
  - 6) deponowanie Instrumentów Finansowych na Rachunkach Inwestycyjnych Klienta;
  - 7) korzystanie z pożyczek i kredytów, składanie związanych z tym oświadczeń woli i ustanawianie w związku z tym ograniczonych praw rzeczowych, w tym wymaganych przez banki lub innych pożyczkodawców zabezpieczeń, o ile powyższe czynności są przewidziane w Umowie;
  - 8) dokonywanie przelewów środków pieniężnych i przenoszenie Instrumentów Finansowych pomiędzy Rachunkami objętymi Umową, jak również na rachunki wskazane przez Klienta;
  - 9) reprezentowanie Klienta na walnych zgromadzeniach akcjonariuszy, zgromadzeniach wspólników, radach inwestorów, zgromadzeniach obligatariuszy oraz innych zgromadzeniach, w których mogą uczestniczyć inwestorzy lub ich przedstawiciele;
  - 10) odbieranie od Funduszy Inwestycyjnych świadectw zwrotnych na Portfel Klienta;
  - 11) wszystkie inne czynności, które **BM** uzna za właściwe dla realizacji Strategii Inwestycyjnej uzgodnionej z Klientem w Umowie.
6. Czynności związane z zarządzaniem Portfelem, a w szczególności nabywanie i zbywanie Instrumentów Finansowych, będą wykonywane za pośrednictwem **BM** lub za pośrednictwem wybranych przez **BM** firm inwestycyjnych, a także innych podmiotów świadczących usługi pośrednictwa w obrocie Instrumentami Finansowymi, na podstawie odrębnej umowy.
7. Wyboru Powierników prowadzących Rachunki Inwestycyjne dokonuje **BM**.
8. Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, nabywane w ramach Portfela, rejestrowane są w rejestrach uczestników Funduszu Inwestycyjnego. Tytuły Uczestnictwa, inne niż jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, nabywane w ramach Portfela, rejestrowane (przechowywane) są na rachunkach (rejestrach), wybranych przez podmiot zbywający te Tytuły Uczestnictwa, chyba że konstrukcja prawna pozwala na rejestrowanie (przechowywanie) tych Tytułów Uczestnictwa na innych rachunkach, prowadzonych przez Powierników.

§ 5. Rozdział powierzonych Aktywów. Strategia Inwestycyjna

1. O ile w Umowie nie zastrzeżono inaczej, Klient może całość swoich Aktywów wnieść do Portfela zarządzanego w oparciu o uzgodnioną Strategię Inwestycyjną albo rozdzielić Aktywa pomiędzy kilka dowolnie wybranych Portfeli zarządzanych w oparciu o uzgodnione Strategie Inwestycyjne, z zastrzeżeniem, że minimalna wartość jednego Portfela nie może być niższa niż Minimalna Wartość Aktywów.
2. **BM** oferuje Klientom zarządzanie Portfelem w oparciu o Strategie Inwestycyjne, których opis znajduje się na stronie internetowej **BM**. Klient dokonuje wyboru jednej lub więcej z oferowanych przez **BM** Strategii Inwestycyjnych lub **BM** może z Klientem określić Portfel, który zarządzany będzie w oparciu o indywidualnie uzgodnioną Strategię Inwestycyjną.
3. Ustalona Strategia Inwestycyjna stanowi Załącznik nr 2 do Dyspozycji rozszerzającej Umowę albo Umowy.
4. Z zastrzeżeniem ust. 5, Strategia Inwestycyjna określa istotne parametry zarządzania Portfelem, w tym Benchmark oraz limity inwestycyjne.
- 4a. Wybrane Strategie Inwestycyjne mogą koncentrować się na zasadach społecznie odpowiedzialnego inwestowania (ESG). W takim wypadku do Strategii Inwestycyjnych odwołujących się do zasad ESG **BM** stosuje dodatkowe zasady doboru Instrumentów Finansowych i ich Emitentów pod względem zgodności z zasadami ESG. Opis sposobu, w jaki **BM** realizuje zasady ESG w Strategiach inwestycyjnych, publikowane są okresowo w formie Komunikatów.
5. Jeżeli ze względu na specyfikę Strategii Inwestycyjnej określenie Benchmarku nie jest możliwe, za poziom odniesienia w celu ustalenia efektywności świadczonej Usługi Zarządzania Portfelem przyjmuje się wskaźnik POLONIA, z pierwszego dnia publikacji w danym roku kalendarzowym. Opisany w zdaniu poprzednim punkt odniesienia służy jedynie ocenie efektywności świadczonej Usługi i nie odnosi się do naliczania lub pobierania opłat z tytułu świadczenia Usługi, jak również nie stanowi gwarancji wprost lub dorozumianej osiągnięcia określonej stopy zwrotu ani wskazania doboru lokat w ramach Strategii.
6. Limity inwestycyjne określone w Strategii Inwestycyjnej wskazują wielkość udziałów poszczególnych klas Aktywów, do jakich **BM** może podejmować decyzje inwestycyjne o alokacji danej klasy Aktywów w ramach Portfela Klienta.
7. W krótkim okresie może dochodzić do przekroczenia wyznaczonych w Strategii Inwestycyjnej limitów inwestycyjnych z uzasadnionych powodów, w szczególności z uwagi na:

- 1) dokonywane przez Klienta wpłaty i wypłaty środków lub transfery Instrumentów Finansowych, wchodzących w skład Portfela,
  - 2) dokonywane przez Klienta zmiany Strategii Inwestycyjnej
  - 3) pasywną zmianę wartości Aktywów, tzn. zmianę wartości Aktywów spowodowaną czynnikami innymi niż decyzja inwestycyjna zarządzającego Portfelem, o którym mowa w § 4 ust. 4, i wywołaną w szczególności przez zmianę wartości Instrumentów Finansowych wchodzących w skład Portfela.
8. W przypadku uzasadnionego przekroczenia limitów inwestycyjnych, wskazanego w ust. 7, **BM** doloży należytej staranności w celu doprowadzenia do składu Portfela odpowiadającego ustalonym w Strategii Inwestycyjnej limitom inwestycyjnym, chyba że Klient i **BM** dokonają zmiany Strategii Inwestycyjnej odpowiadającej aktualnemu składowi Portfela, zgodnie z postanowieniami niniejszego paragrafu.
- 8a. W przypadku, gdy po dokonaniu inwestycji w Instrument Finansowy, jego ocena pod względem kryteriów inwestowania społecznie odpowiedzialnego (ESG) ulegnie pogorszeniu w taki sposób, że naruszone zostaną stosowane przez **BM** zasady zarządzania strategiami inwestowania społecznie odpowiedzialnego (ESG), o których mowa w ust. 4a, **BM** niezwłocznie podejmie działania mające na celu zlikwidowanie naruszenia wspomnianych zasad.
9. Jeśli nastąpiło przekroczenie limitów inwestycyjnych określonych w Strategii Inwestycyjnej wskutek zbiegu kilku okoliczności, które samodzielnie nie spowodowałyby przekroczenia limitów, lecz z uwagi na ich wystąpienie równocześnie z innymi łącznie doprowadziły do ich przekroczenia, **BM** wprowadza poniższe reguły kolizyjne:
- 1) jeśli przekroczenie nastąpiło wskutek zbiegu równocześnie decyzji inwestycyjnej zarządzającego i pasywnej zmiany wartości Aktywów, przyjmuje się, że przekroczenie limitów inwestycyjnych nastąpiło przez pasywną zmianę wartości Aktywów;
  - 2) jeśli przekroczenie nastąpiło wskutek zbiegu decyzji inwestycyjnej zarządzającego, o którym mowa w § 4 ust. 4 i dokonanej przez Klienta wypłaty lub wpłaty środków, przyjmuje się, że przekroczenie limitów inwestycyjnych nastąpiło przez wpłatę lub wypłatę przez Klienta środków wchodzących w skład Portfela.
10. Jeżeli Umowa nie stanowi inaczej, przychody z inwestycji uzyskane w okresie zarządzania Portfelem będą reinwestowane przez **BM** zgodnie ze Strategią Inwestycyjną.
11. Wniesienie do Portfela Aktywów innych niż środki pieniężne, przed rozpoczęciem zarządzania Portfelem, jak również w trakcie trwania Umowy:
- 1) wymaga uprzedniego uzgodnienia z **BM**,
  - 2) może mieć wpływ na strukturę Portfela i może wymagać czasu na osiągnięcie założonej Strategii Inwestycyjnej.
- Klient zobowiązany jest złożyć Dyspozycję wniesienia Aktywów, wskazującą na Aktywa, które, zgodnie z zamiarem Klienta, miałyby zostać objęte Usługą Zarządzania Portfelem oraz numer rachunku inwestycyjnego, na który Aktywa mogą być Klientowi zwrócone (jeżeli Aktywa zapisywane są na rachunku inwestycyjnym).
12. W przypadku, gdy **BM** uzna, że nie jest w stanie zrealizować celu inwestycyjnego zgodnie ze Strategią Inwestycyjną, **BM**:
- 1) może odmówić objęcia Usługą Zarządzania Portfelem wnoszonych przez Klienta Aktywów, innych niż środki pieniężne, lub
  - 2) będzie uprawniony do dokonania, na koszt Klienta, zwrotu wniesionych Aktywów na rachunek wskazany przez Klienta w Dyspozycji wniesienia Aktywów.
- W przypadku, gdyby Klient nie wskazał rachunku inwestycyjnego lub podany w Dyspozycji wniesienia Aktywów stałby się nieaktualny, **BM** jest uprawniony do otwarcia w imieniu i na rzecz Klienta rachunku inwestycyjnego na rynkowych zasadach i dokonania zwrotu Aktywów na ten rachunek, informując Klienta o tym.
13. W uzasadnionych przypadkach **BM** ma prawo do podjęcia decyzji inwestycyjnych odbiegających od Strategii Inwestycyjnej uzgodnionej z Klientem, jeżeli mają one na celu uniknięcie utraty wartości Portfela i mają na celu najlepiej pojęty interes Klienta.

§ 6. Zmiana struktury Portfela

1. Z zastrzeżeniem § 3 ust. 2 Klient może w czasie obowiązywania Umowy zmienić wybraną przez siebie Strategię Inwestycyjną. Zmiana Strategii Inwestycyjnej dokonywana jest przez zmianę Umowy.
2. Dostosowanie struktury Portfela do wprowadzonej zmiany powinno nastąpić w terminie uzgodnionym z Klientem, przy uwzględnieniu zasady maksymalizacji zysków przy ustalonym poziomie tolerancji przez Klienta jego ryzyka inwestycyjnego.

§ 7. Zlecenia i Dyspozycje Klienta

1. W czasie obowiązywania Umowy Klient zobowiązuje się do:
  - 1) nieskładania zleceń zbycia Aktywów wchodzących w skład Portfela lub nabywania na Portfel innych Aktywów oraz niedokonywania jakichkolwiek transakcji dotyczących Aktywów wchodzących w skład Portfela,
  - 2) nieskładania Dyspozycji blokowania Aktywów tworzących Portfel oraz Dyspozycji wydania świadectwa depozytowego pod zablokowane Instrumenty Finansowe,
  - 3) nieudzielania innych niż Pełnomocnictwo pełnomocnictw do dysponowania Rachunkiem Inwestycyjnym lub innymi rachunkami, na których zgromadzone są Aktywa tworzące Portfel.
2. W czasie obowiązywania Umowy uzgodnienia z **BM** wymaga:
  - 1) dokonywanie przez Klienta dopłat do Portfela,
  - 2) dokonywanie wypłat środków pieniężnych z Rachunków Inwestycyjnych,
  - 3) wycofanie Aktywów z Portfela,
  - 4) dokonywanie przez Klienta przelewów Aktywów na – oraz z – Rachunków Inwestycyjnych,
  - 5) ustanawianie ograniczonych praw rzeczowych na Instrumentach Finansowych wchodzących w skład Portfela.

Powyższe czynności odbywają się na podstawie odpowiednich Dyspozycji pisemnych lub sporządzonych w innej uzgodnionej między Stronami formie (telefonicznej lub elektronicznej).
3. Umowa może indywidualnie określać zasady dokonywania (bądź też zakazywać dokonywania) dopłat i wypłat środków pieniężnych przez Klienta oraz wypłaty dochodów z Portfela realizowanych w ramach zarządzania Portfelem.
4. Klient rezygnuje z udzielania **BM** jakichkolwiek wskazówek czy instrukcji odnośnie postępowania z powierzonymi Aktywami w Portfelu w innym zakresie, aniżeli wynika to z ustaleń zawartych w Strategii Inwestycyjnej. Dla osiągnięcia określonego w Strategii Inwestycyjnej celu Klienta **BM** zachowuje całkowitą swobodę wyboru sposobu działania i podejmowania decyzji inwestycyjnych, uwzględniającą przeszłą i aktualną sytuację rynkową i koniunkturę oraz spodziewany i możliwy do przewidzenia jej rozwój. Stosownie do § 6 Klient w trakcie trwania Umowy ma prawo do zmiany struktury Portfela.
5. Z uwzględnieniem postanowień ust. 6-10, w trakcie trwania Umowy Klient ma prawo do wycofywania części lub całości Aktywów z Portfela w postaci wypłaty środków pieniężnych lub, za zgodą **BM**, transferu Instrumentów Finansowych. Realizacja takiej dyspozycji Klienta odbywa się z uwzględnieniem warunków i terminów uwzględniających specyfikę Aktywów znajdujących się na Portfelu oraz przy zachowaniu zasad działania w możliwie najlepszym interesie Klienta.
6. W przypadku zrealizowania przez **BM** zgłoszonej przez Klienta Dyspozycji wypłaty środków lub Dyspozycji transferu Instrumentów Finansowych, skutkującej zmniejszeniem wartości Portfela poniżej Minimalnej Wartości Aktywów dla danej Strategii Inwestycyjnej, **BM**, do czasu uzupełnienia przez Klienta Portfela do poziomu co najmniej Minimalnej Wartości Aktywów danej Strategii Inwestycyjnej, podejmuje działania zmierzające do dostosowania struktury Portfela do limitów określonych w Strategii Inwestycyjnej. W szczególnych przypadkach w tym okresie mogą okresowo występować przekroczenia limitów określonych w Strategii Inwestycyjnej.

7. Zgłoszenie przez Klienta Dyspozycji wypłaty środków lub Dyspozycji transferu Instrumentów Finansowych, skutkującej zmniejszeniem wartości Portfela do poziomu poniżej 50% Minimalnej Wartości Aktywów dla danej Strategii Inwestycyjnej, jest traktowane przez **BM** jako dyspozycja zamknięcia Portfela. W takim przypadku **BM** przystępuje do:
  - 1) spieniężania całości pozostających na Portfelu Aktywów Klienta w celu pokrycia bieżących i okresowych opłat i kosztów, w tym wynagrodzenia i opłat **BM** oraz podmiotów wykonujących zlecenia i Powiernika,
  - 2) przekazania środków otrzymanych z tytułu spieniężenia Aktywów na rachunek wskazany przez Klienta – pomniejszonych o należności, o których mowa w pkt 1 powyżej.
8. Klient ma możliwość uzgodnić z **BM** indywidualne warunki realizacji dyspozycji wycofania Aktywów, które mogą odbiegać od zasad wskazanych w ust. 5.
9. Po wycofaniu Aktywów z Portfela Umowa ulega rozwiązaniu albo zawieszeniu, w zależności od uzgodnionej z **BM** dyspozycji Klienta.
10. W przypadku niespełnienia przez Klienta warunków wycofania, o których mowa w ust. 8, **BM** ma prawo do wypowiedzenia Umowy z uwzględnieniem zasad wskazanych w ust. 11
11. Naruszenie przez Klienta warunków, o których mowa w ust. 1 i 2, lub obciążenie Aktywów przez Klienta lub osoby trzecie, uprawnia **BM** do wypowiedzenia Umowy ze skutkiem natychmiastowym. W przypadku naruszenia któregokolwiek z pozostałych ustępów niniejszego paragrafu **BM** jest uprawnione do wypowiedzenia Umowy z zachowaniem okresu wypowiedzenia.

§ 8. Dodatkowe ograniczenia wynikające ze Strategii Inwestycyjnej

W uzgodnieniu z **BM** Klient może zastrzec w Strategii Inwestycyjnej (strategia indywidualna) dodatkowe ograniczenia związane z zarządzaniem Portfelem, w tym w szczególności:

- 1) maksymalny poziom kwotowego lub procentowego w odniesieniu do wniesionych do Portfela Aktywów zaangażowania w określony Instrument Finansowy w momencie dokonywania lokaty w dany Instrument Finansowy,
- 2) maksymalny poziom liczby głosów na walnym zgromadzeniu dla danych akcji, który nie może być przekroczony w przypadku nabywania określonych akcji na rachunek Klienta,
- 3) zakaz inwestowania w określony Instrument Finansowy.

§ 9. Nabywanie znacznych pakietów akcji

1. Obowiązki informacyjne wynikające z przepisów prawa, związane z osiągnięciem lub przekroczeniem (zamiarem osiągnięcia lub przekroczenia) progów procentowych określonych w przepisach prawa, ciążyą na Kliencie.
2. Jeżeli w ramach zarządzania Portfelem, z powodu osiągnięcia lub przekroczenia, bądź zamiaru osiągnięcia lub przekroczenia progów procentowych określonych w przepisach prawa, powstanie po stronie Klienta obowiązek lub obowiązki wynikające z tych przepisów, **BM** obowiązany jest powiadomić o tym niezwłocznie Klienta w celu umożliwienia wykonania tych obowiązków. Obowiązek powiadomienia Klienta ciąży na **BM** tylko i wyłącznie w przypadku Instrumentów Finansowych znajdujących się na Rachunku Inwestycyjnym zarządzanym przez **BM** lub w przypadku bieżącego informowania **BM** przez Klienta w formie pisemnej o posiadanych przez niego Instrumentach Finansowych na innych rachunkach.
3. Klient może w Umowie zobowiązać **BM** do natychmiastowego powiadomienia Klienta o osiągnięciu lub przekroczeniu, w ramach zarządzanego Portfela, określonego udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółek publicznych.
4. W przypadku wypełnienia przez Klienta obowiązku informacyjnego, o którym mowa w przepisach wskazanych w ust. 2, Klient niezwłocznie powiadomi o tym **BM**.
5. Klient może w Umowie (strategia indywidualna) ustanowić zakaz nabywania wskazanych lub wszystkich Instrumentów Finansowych, w liczbie powodującej powstanie, ciążących na Kliencie, obowiązków informacyjnych wynikających z przepisów prawa.
6. **BM** może w Umowie zobowiązać się do wykonywania w imieniu Klienta obowiązków, o których mowa w ust. 2. W takim przypadku Umowa powinna określać zakres odpowiedzialności **BM** za konsekwencje wynikające z naruszenia obowiązków określonych właściwymi przepisami prawa.

§ 10. Opłaty

1. Klient ponosi koszty transakcji realizowanych w ramach zarządzania Portfelem na zasadach określonych w Umowie oraz opłaty i prowizje wskazane w Tabeli opłat.
2. Za koszty, o których mowa w ust. 1, uważa się:
  - 1) opłaty i prowizje określone w tabeli opłat i prowizji Powiernika, związane z obsługą Rachunków Inwestycyjnych i Rachunków Bankowych Klienta,
  - 2) opłaty i prowizje za korzystanie z usług podmiotów pośredniczących w obrocie Instrumentami Finansowymi w związku z zarządzaniem Portfelem,
  - 3) inne opłaty, prowizje i podatki, jeżeli z odrębnych przepisów prawa wynika obowiązek ich uiszczenia lub pobrania w związku z zarządzaniem Portfelem,
  - 4) wydatki związane z reprezentowaniem Klienta na walnych zgromadzeniach akcjonariuszy spółek akcyjnych, zgromadzeniach obligatariuszy lub innych zgromadzeniach, w których mogą uczestniczyć inwestorzy lub ich przedstawiciele,
  - 5) koszty związane z inwestowaniem w Tytuły Uczestnictwa – w tym opłaty (prowizje) związane z nabywaniem, zbywaniem i zamianą Tytułów Uczestnictwa oraz opłaty (wynagrodzenie) za zarządzanie podmiotem emitującym (zbywającym) Tytuły Uczestnictwa.
3. Umowa może przewidywać inne koszty ponoszone przez Klienta niż określone w ust. 2.
4. Koszty, o których mowa w ust. 2 i 3, realizowane na Rachunku Inwestycyjnym prowadzonym przez Powiernika, są pokrywane na bieżąco z Rachunku Inwestycyjnego Klienta.
5. Sposób pokrywania kosztów, o którym mowa w ust. 4, realizowany na Rachunku Inwestycyjnym prowadzonym przez Powiernika szczegółowo regulują odpowiednie umowy zawarte przez **BM** na podstawie Pełnomocnictwa Klienta pomiędzy Klientem i Powiernikiem.

§ 11. Wynagrodzenie za Zarządzanie

1. Z tytułu zarządzania przez **BM** Portfelem **BM** przysługuje wynagrodzenie, na które składają się opłata stała i opłata zmienna, określone w załączniku do wybranej przez Klienta Strategii Inwestycyjnej (Wynagrodzenie **BM**).
2. Wynagrodzenie **BM** naliczane jest za Okres rozliczeniowy określony w Umowie i pobierane jest z dołu z Rachunku Inwestycyjnego Klienta do ostatniego dnia kolejnego miesiąca następującego po Okresie rozliczeniowym na zasadach określonych w Umowie.
3. W przypadku Umowy zawieranej na czas określony, **BM** ma prawo pobrać od Klienta dodatkową opłatę z tytułu rozwiązania przez Klienta Umowy przed terminem, na który została zawarta. Wysokość opłaty ustalana jest z Klientem indywidualnie przed zawarciem Umowy.
4. Klient upowazuje **BM** do potrącania należnego Wynagrodzenia **BM** z kwot pieniężnych znajdujących się na Rachunku Inwestycyjnym, jak również zbycia części Aktywów znajdujących się w Portfelu w celu zapewnienia środków pieniężnych na pokrycie należnego Wynagrodzenia **BM**.

§ 12. Wyciągi i raporty. Korespondencja z Klientem

- BM** sporządza raporty miesięczne z czynności wykonanych w ramach Usługi Zarządzania Portfelem, które obejmują w szczególności wyciąg ze stanem i wyceną Aktywów tworzących Portfel, sporządzoną zgodnie z postanowieniami § 13, informację o wysokości należnego Wynagrodzenia **BM** oraz zestawienie opłat, prowizji i innych kosztów związanych z zarządzaniem Portfelem.
- Raporty okresowe są przekazywane Klientowi na Trwałym nośniku zgodnie z dyspozycją Klienta.
- Raporty przekazywane są Klientowi co najmniej raz na miesiąc, w terminie do ostatniego dnia miesiąca, następującego po miesiącu którego raport dotyczy.
- BM** może postanowić o zwiększeniu częstotliwości sporządzania i przekazywania raportów z zarządzania Portfelem. W takim przypadku, **BM** powiadomi Klienta o zmienionych okresach, za które przekazywane są raporty oraz o terminach ich przekazywania w formie komunikatu przekazanego Klientowi.
- Jeżeli wartość Portfela ulegnie obniżeniu o ponad 10% (a następnie o wielokrotność 10%) w porównaniu do wartości Portfela na początek bieżącego Okresu sprawozdawczego lub od momentu wejścia Umowy w życie w przypadku Umów, które weszły w życie w trakcie bieżącego Okresu sprawozdawczego, bez uwzględnienia wpłat i wypłat w tym Okresie, **BM** powiadomi o tym Klienta niezwłocznie, jednak nie później niż przed końcem dnia roboczego, w którym stwierdzono zgodnie z postanowieniami Regulaminu przekroczenie progu 10% (lub jego wielokrotność), lub – jeśli stwierdzenie przekroczenia progu 10% (lub jego wielokrotności) nastąpiło w dniu wolnym od pracy – przed końcem następnego dnia roboczego.
- W przypadku, o którym mowa w ust. 5, **BM** powiadamia Klienta o zaistniałej sytuacji poprzez przesłanie wiadomości e-mail na adres wskazany przez Klienta lub telefonicznie (w tym za pośrednictwem wiadomości SMS) – na numer wskazany przez Klienta.
- Z uwzględnieniem postanowień Regulaminu, Klient ma także dostęp do wyceny wartości swojego Portfela za pośrednictwem serwisu transakcyjnego mBanku.
- W ramach raportu, o którym mowa w ust. 1, **BM** wskazuje, w jaki sposób świadczona Usługa Zarządzania Portfelem lub Instrumenty Finansowe będące jej przedmiotem są nadal odpowiednie dla Klienta w odniesieniu do preferencji Klienta, jego celów i innych znanych **BM** właściwości Klienta.
- BM** może kierować do Klienta, w formie elektronicznej na podany przez Klienta adres e-mail zarejestrowany w systemach Banku, niezindywidualizowane komentarze rynkowe (okresowe i bieżące) i inne materiały analityczne lub informacyjne związane z Usługą Zarządzania Portfelem, przygotowane przez **BM**.

§ 13. Wycena Portfela

- Aktywa wchodzące w skład Portfela wycenia się w każdym Dniu Wyceny, w następujący sposób, z zastrzeżeniem ust. 2-14:
  - papiery wartościowe notowane na rynku regulowanym, z zastrzeżeniem pkt 3-5 – w oparciu o ogłaszany dla papierów wartościowych:
    - kurs zamknięcia w systemie notowań ciągłych z ostatniej sesji giełdowej; lub
    - kurs ustalony w systemie kursu jednolitego z ostatniej sesji giełdowej;
  - prawa majątkowe niebędące papierami wartościowymi notowane na rynku regulowanym – według zasad określonych w pkt 1;
  - papiery wartościowe, dla których nie jest możliwe zastosowanie metod wyceny, o których mowa w pkt 1, lecz które są wprowadzone do alternatywnego systemu obrotu – odpowiednio według zasad określonych w pkt 1;
  - papiery wartościowe dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, dla których nie jest możliwe zastosowanie metod wyceny, o których mowa w pkt 1 i 3 – według ostatniej, najniższej odpowiednio ceny lub wartości:
    - zapropozowanej w wyniku ogłoszenia wezwania;
    - po jakiej zawarto pakietową transakcję poza sesją;
    - aktywów netto na certyfikat inwestycyjny ogłoszonej przez fundusz inwestycyjny – z uwzględnieniem zmian wartości tych papierów wartościowych, spowodowanych zdarzeniami mającymi wpływ na ich wartość rynkową;
  - papiery wartościowe dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, dla których nie jest możliwe zastosowanie metod wyceny, o których mowa w pkt 1, 3 i 4 – w oparciu o ostatnią z cen, po jakiej nabywano papiery wartościowe na rynku pierwotnym lub w pierwszej ofercie publicznej, powiększoną o wartość rynkową prawa poboru niezbędnego do ich objęcia w dniu wygaśnięcia tego prawa, a w przypadku gdy zostały określone różne ceny dla nabywców – w oparciu o średnią cenę nabycia, ważoną liczbą nabytych papierów wartościowych;
  - jednostki uczestnictwa – według ostatniej ogłoszonej przez Fundusz Inwestycyjny wartości aktywów netto na jednostkę uczestnictwa.
- W przypadku papierów wartościowych notowanych na jednym lub kilku rynkach, w jednym lub w kilku systemach notowań, kryterium wyboru systemu notowań i rynku określa **BM**. Za podstawę kryterium wyboru, o którym mowa powyżej, przyjmuje się takie czynniki, jak wolumen obrotu w określonym przedziale czasowym w odniesieniu do danego papieru wartościowego i do rynku regulowanego, w tym systemu notowań, na którym dany papier wartościowy jest notowany.
- Jeżeli ostatni kurs zamknięcia nie jest dostępny lub jest dostępny, ale ze względu na termin zawarcia ostatniej transakcji na sesji giełdowej nie odzwierciedla wartości rynkowej papieru wartościowego w dniu wyceny, wyceniając ten papier wartościowy, zostaną uwzględnione zgłoszone najlepsze oferty kupna do ustalenia lub podwyższenia ceny i oferty sprzedaży do obniżenia ceny.
- Jeżeli wyceniane papiery wartościowe nie spełniają warunków określonych w ust. 1, ale spełniają je inne papiery wartościowe tożsame w prawach z wycenianymi papierami wartościowymi, to wyceniane papiery wartościowe wycenia się tak, jakby były papierami wartościowymi spełniającymi te warunki.
- Papiery wartościowe do otrzymania, do chwili dokonania odpowiedniego zapisu na rachunku papierów wartościowych, wycenia się według metody wyceny określonej dla tych papierów wartościowych.
- Papiery wartościowe, w przypadku których nie ma możliwości stałego określania ich wartości rynkowej według metod określonych w ust. 1 powyżej, nabyte z dyskontem lub premią, wycenia się w oparciu o odpis dyskonta lub amortyzację premii.
- Zagraniczne papiery wartościowe wycenia się w walucie kraju notowania lub – w przypadku papierów wartościowych nienotowanych na rynku regulowanym – w walucie, w której papier wartościowy jest denominowany według kursu zamknięcia z ostatniej sesji giełdowej oraz wycenia się go w walucie Portfela.
- Środki pieniężne oraz nienominowane w złotych należności i zobowiązania wykazuje się w walucie, w której są wyrażone, a także w walucie Portfela.
- W dniu wyceny, zobowiązania z tytułu papierów wartościowych do dostarczenia, do chwili dokonania odpowiedniego zapisu na rachunku papierów wartościowych, ustala się według metod wyceny określonych dla tych papierów wartościowych.
- W przypadku opcji:
  - w dniu wystawienia opcji zobowiązanie z tytułu wystawienia opcji ujmuje się w wysokości otrzymanej premii netto,
  - w dniu wyceny zobowiązania z tytułu wystawionych opcji ustala się według wartości rynkowej wystawionych opcji, wycenionych zgodnie z metodami określonymi w ust. 1.
- Nienotowane instrumenty pochodne, inne niż kontrakty opcyjne, wycenia się w oparciu o model zdyskontowanych przepływów pieniężnych.
- W przypadku gdy nie jest możliwa wycena Aktywów i ustalenie zobowiązań według metod określonych powyżej, **BM** wycenia wartość Aktywów i ustala wysokość zobowiązań, opierając się na metodzie wyceny według wartości rynkowej, z zachowaniem zasady ostrożnej wyceny, ocenianej jako najlepszej z punktu widzenia Klientów.
- BM** zastrzega prawo zastosowania innych zasad wyceny wartości Aktywów w przypadku:
  - przerwy lub zawieszenia notowań,

- 2) wystąpienia zdarzeń obiektywnych, niezależnych od **BM**, niemożliwych do przewidzenia przez **BM** lub takich, które możliwe były do przewidzenia, ale niemożliwe do uniknięcia przez **BM**, a skutkujących niemożliwością dokonania wyceny Aktywów zgodnie z postanowieniami ust. 1-12.

W tych przypadkach dokonana zostanie przez **BM** szacunkowa wycena Aktywów, w sposób możliwie najbardziej zbliżony do zasad zawartych w ust. 1-12, wraz z umotywowaniem.

§ 14. Zarządzanie Portfelami Inwestycyjnymi Funduszy Inwestycyjnych

Zarządzanie przez **BM** portfelem inwestycyjnym Funduszu Inwestycyjnego odbywa się zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, postanowieniami statutów Funduszy Inwestycyjnych oraz zgodnie z umową zawartą pomiędzy **BM** a Funduszem Inwestycyjnym oraz na zasadach określonych w Regulaminie i Regulaminie usługi.

§ 15. Zakończenie współpracy

1. Tryb wygaśnięcia i rozwiązania Umowy oraz zmiany Regulaminu usługi określa Regulamin, z zastrzeżeniem postanowień niniejszego paragrafu oraz postanowienia § 3 ust. 7.
2. **BM** ma prawo rozwiązać Umowę z Klientem, który nie dokona wniesienia do Portfela Aktywów w ustalonej wysokości w terminie określonym w § 3 ust. 13.
3. W przypadku śmierci Klienta Pełnomocnictwo nie wygasa. W takim przypadku **BM** wykonuje czynności zarządzania Portfelem na podstawie Pełnomocnictwa i uzgodnionej z Klientem Strategii Inwestycyjnej, na zasadach określonych w Umowie, o ile postanowienia umowy na podstawie której prowadzony jest Rachunek Inwestycyjny Klienta nie stanowią inaczej.
- 3a. Do czasu przedstawienia **BM** prawomocnego orzeczenia sądu stwierdzającego nabycie spadku lub aktu poświadczenia dziedziczenia w odniesieniu do Aktywów, oraz prawomocnego orzeczenia lub umowy o (także częściowy) dział spadku, **BM** nie przyjmuje żadnych dyspozycji w zakresie zarządzania Portfelem.
4. W przypadku rozwiązania Umowy w części dotyczącej Usługi Zarządzania Portfelem, **BM** może, poprzez sprzedaż wybranych Aktywów, pobrać należne mu wynagrodzenie, opłaty oraz pokryć inne roszczenia względem Klienta wynikające z przyjętych przez Klienta zobowiązań. W pierwszej kolejności, tytułem pokrycia roszczeń **BM** względem Klienta, **BM** pobiera środki pieniężne z Rachunku Inwestycyjnego lub Rachunków Bankowych, a jeżeli to nie będzie wystarczające, dokonuje sprzedaży wybranych przez siebie Aktywów o wartości niezbędnej dla pokrycia roszczeń. **BM** pokrywa roszczenia względem Klienta najpóźniej w dniu rozwiązania Umowy, a w przypadku rozwiązania Umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia, w terminie 7 dni od dnia doręczenia oświadczenia o wypowiedzeniu drugiej stronie Umowy, przez wypowiadającego.
5. W przypadku rozwiązania Umowy w części dotyczącej Usługi Zarządzania Portfelem, **BM** spienięża Aktywa, a następnie przelewa je na rachunki wskazane przez Klienta. Na wniosek Klienta **BM** może zamiast spieniężenia dokonać transferu wybranych Instrumentów Finansowych wchodzących w skład Portfela na wskazany przez Klienta rachunek inwestycyjny.

§ 16. Zmiana Regulaminu usługi

1. Termin wskazany w § 25 ust. 1 Regulaminu nie dotyczy zmian Regulaminu usługi, gdy zmiany te nie mają bezpośredniego wpływu na prawa i obowiązki Klienta i **BM** w odniesieniu do zarządzanego Portfela lub gdy dotyczą:
  - 1) wprowadzenia do oferty nowych Strategii Inwestycyjnych;
  - 2) zmiany marketingowych nazw Strategii Inwestycyjnych;
  - 3) zmiany nazw tytułów, podtytułów i rozdziałów Regulaminu usługi;
  - 4) wprowadzenia nowych trybów zawarcia Umowy i Dyspozycji rozszerzającej.
2. W przypadku zmian Regulaminu usługi, o których mowa w ust. 8, **BM** przekazuje Klientowi przy użyciu Trwałego nośnika informacji zmieniony Regulamin usługi, niezwłocznie po jego zmianie. Postanowienia § 25 ust. 2 Regulaminu w takiej sytuacji nie stosuje się.

Opis istoty Instrumentów Finansowych oraz ryzyka związanego z inwestowaniem w te Instrumenty Finansowe w ramach Usługi Zarządzania Portfelem

I. Z zastrzeżeniem pkt II, z zarządzaniem Portfelem wiążą się następujące czynniki ryzyka:

1) Związane z inwestowaniem w akcje

Akcje – są to udziałowe papiery wartościowe emitowane przez spółki akcyjne. Posiadacze akcji, czyli akcjonariusze, są współwłaścicielami spółki. Kupując akcje, inwestor uzyskuje prawo do udziału w procesie zarządzania spółką oraz prawo do udziału w wypracowanym przez spółkę zysku. Każdy akcjonariusz ma prawo udziału w walnym zgromadzeniu spółki, które jest jej organem stanowiącym i zwoływane jest co najmniej raz w roku. Prawo do udziału w walnym zgromadzeniu związane jest z prawem głosu w sprawach będących przedmiotem obrad walnego zgromadzenia (zakres spraw pozostających w zakresie kompetencji walnego zgromadzenia zależy od postanowień statutu danej spółki i obejmuje najważniejsze decyzje dotyczące spółki). Liczba głosów posiadanych przez akcjonariusza zależy od liczby posiadanych przez niego akcji.

Akcjonariusz ma prawo do dywidendy, czyli do udziału w zyskach spółki. Decyzja o przeznaczeniu i podziale zysku osiągniętego w danym roku obrotowym przez spółkę, w tym o jego przeznaczeniu na wypłatę dywidendy akcjonariuszom, podejmuje walne zgromadzenie spółki.

W celu pozyskania dodatkowych środków finansowych, spółka może podjąć decyzję o podwyższeniu kapitału zakładowego i emisji nowych akcji. Każdemu akcjonariuszowi przysługuje uprawnienie do objęcia akcji nowej emisji w liczbie proporcjonalnej do liczby posiadanych dotychczas akcji (tzw. prawo poboru nowych akcji), o ile nie zostało ono wyłączone uchwałą walnego zgromadzenia.

Akcje mogą być imienne lub na okaziciela, przy czym akcje imienne mogą być uprzywilejowane. Bardzo istotnym podziałem z punktu widzenia obrotu giełdowego jest podział na akcje w postaci dokumentu oraz akcje zdematerializowane. Przedmiotem obrotu na rynku regulowanym mogą być wyłącznie akcje nie mające postaci materialnej, istniejące wyłącznie w formie zapisu na Rachunku Inwestycyjnym.

Czynniki ryzyka związane z inwestowaniem w akcje:

a) Ryzyko rynkowe:

Związane z sytuacją makroekonomiczną (w wyniku znaczącej zmiany jednego z parametrów makroekonomicznych, takich jak: inflacja, tempo wzrostu PKB, bezrobocie, poziom waluty, wysokość stóp procentowych, poziom deficytu budżetowego itp) oraz ogólnym trendem na rynkach akcji. Tego typu ryzyko występuje najczęściej, gdyż sytuacja makroekonomiczna wpływa istotnie na wyceny akcji. Konsekwencją zmian sytuacji makroekonomicznej są pojawiające się trwałe trendy – wzrostowy (hossa) lub spadkowy (bessa).

b) Ryzyko dotyczące emitenta akcji

Związane z jej wynikami finansowymi, sytuacją w danej branży, konkurencją, płynnością i wahaniami cen instrumentów będących przedmiotem inwestycji. W przypadku akcji będących przedmiotem oferty publicznej należy również zwrócić uwagę na ryzyko związane z niedopuszczeniem lub opóźnieniem dopuszczenia akcji do obrotu na rynku. Czynniki te mogą powodować wzrost lub spadek ryzyka związanego z inwestycjami w akcje. Sytuacja operacyjna i finansowa spółki wpływa na poziom notowań akcji danej spółki, a także na zmienność kursu. Płynność i wahania cen decydują o możliwości zakupu lub sprzedaży akcji.

c) Ryzyko płynności

Określa łatwość, z jaką można sprzedać posiadane akcje bez utraty wartości w stosunku do bieżącej ceny rynkowej akcji. W przypadku niskiej płynności instrumentu sprzedaż posiadanego pakietu może spowodować istotny spadek kursu giełdowego.

Ponadto, inwestowanie w akcje związane jest również z ogólnymi ryzykami charakterystycznymi dla inwestycji w obrocie zorganizowanym, takimi jak ryzyko zawieszenia bądź wycofania z obrotu zorganizowanego.

Akcje charakteryzują się znaczącą zmiennością cen, szczególnie w krótkim okresie.

2) Związane z inwestowaniem w prawa do akcji:

Prawa do akcji (PDA) – są to papiery wartościowe towarzyszące niektórym nowym emisjom akcji, które istnieją w okresie od przydziału akcji do dnia zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego przez sąd rejestrowy. PDA mogą być przedmiotem obrotu na rynku regulowanym. Z chwilą zarejestrowania przez sąd rejestrowy podwyższenia kapitału zakładowego, PDA przekształcają się w akcje. PDA umożliwiają wycofanie się z dokonanej inwestycji przez tych inwestorów, którym przydzielono akcje w wyniku złożonych przez nich zapisów w trakcie trwania subskrypcji, i jednocześnie umożliwiają ich nabycie tym, którzy takich zapisów nie złożyli. PDA podlegają dopuszczeniu i wprowadzeniu do obrotu na rynku regulowanym na wniosek emitenta. Obrót PDA podlega takim samym regułom jak obrót akcjami.

Czynniki ryzyka związane z inwestowaniem w PDA:

Czynniki ryzyka związane z inwestowaniem w PDA są takie same jak w przypadku inwestowania w akcje. PDA charakteryzują się znaczącą zmiennością cen, niejednokrotnie wyższą niż zmienność cen akcji tej samej spółki.

3) Związane z inwestowaniem w prawa poboru:

Prawo poboru (z akcji) – jest to prawem dotychczasowych akcjonariuszy oznaczające przywilej pierwszeństwa przy zakupie akcji nowych emisji. Prawo to jest o tyle istotne, że jego wyłączenie lub niewykonanie przez dotychczasowych akcjonariuszy powoduje tzw. rozwodnienie kapitału, czyli zmniejszenie udziału dotychczasowych akcjonariuszy w kapitale zakładowym. Korzystając z prawa poboru, akcjonariusze mają możliwość zachowania udziału w spółce na dotychczasowym poziomie. Prawo poboru jest papierem wartościowym i może ono być przedmiotem obrotu na rynku regulowanym. Oznacza to, że dotychczasowy akcjonariusz, któremu przysługuje prawo poboru, może zrezygnować z jego wykonania, sprzedając je osobie trzeciej. Jednocześnie ci, którzy chcieliby nabyć akcje nowej emisji danej spółki, nie będąc jej akcjonariuszami, mogą zyskać uprawnienie do nabycia tych akcji poprzez nabycie i wykonanie prawa poboru.

Czynniki ryzyka związane z inwestowaniem w prawa poboru:

Czynniki ryzyka związane z inwestowaniem w prawa poboru są takie same jak w przypadku inwestowania w akcje.

Ryzyko całkowitej utraty wartości – występuje w sytuacji upadłości danej spółki.

W przypadku prawa poboru ryzyko to materializuje się w sytuacji nie sprzedania tego prawa poboru oraz nie wykonania uprawnień wynikających z prawa poboru w ściśle określonym terminie – wówczas prawo poboru wygasa (całkowicie i nieodwracalnie traci wartość). Prawa poboru charakteryzują się znaczącą zmiennością cen, niejednokrotnie wyższą niż zmienność cen akcji tej samej spółki

4) Związane z inwestowaniem w obligacje i inne dłużne papiery wartościowe:

Obligacje i inne dłużne papiery wartościowe – są to dłużne papiery wartościowe, które mogą być emitowane przez Skarb Państwa (obligacje i bony skarbowe), jednostki samorządu terytorialnego (obligacje komunalne) lub inne podmioty, na przykład spółki handlowe (obligacje korporacyjne). Wskutek emisji dłużnych papierów wartościowych ich emitent zobowiązuje się do spełnienia określonego świadczenia, zaciąga dług u nabywcy dłużnego papieru wartościowego. Dłużne papiery wartościowe emitowane są w seriach i, w przeciwieństwie do akcji, co do zasady, nie dają ich nabywcom żadnych uprawnień o charakterze udziałowym czyli uprawnień związanych z udziałem w procesie zarządzania emitentem. Istnieją różne rodzaje dłużnych papierów wartościowych, w tym papiery wartościowe o różnym terminie wykupu, o różnym oprocentowaniu, czyli sposobie naliczania i wypłacania odsetek (np. obligacje o zmiennym oprocentowaniu, o stałym oprocentowaniu oraz obligacje zerokuponowe, które nabywane są z dyskontem w stosunku do ich wartości nominalnej).

Obligacje można podzielić między innymi na następujące typy:

- obligacje o jednym terminie wykupu – obligacje, które nie mogą być wykupione przed terminem zapadalności,
- obligacje o kilku terminach wykupu – emitent może wykupić obligacje lub obligatariusz zażądać wykupu tylko we wcześniej ustalonych terminach,
- obligacje z opcją wykupu – emitent ma prawo wykupić obligacje przed terminem zapadalności,
- obligacje z opcją sprzedaży – obligatariusz ma prawo zażądać wykupu obligacji przed terminem zapadalności,
- obligacje z opcją przedłużenia – emitent może przedłużyć stosunek obligacyjny ponad termin wymagalności,
- obligacje zamienne – emitent, zamiast wykupować obligacje, może wymienić je na wyemitowane przez siebie akcje,
- obligacje wymienne – obligatariusz może wymienić obligacje na inne papiery wartościowe posiadane przez emitenta,
- obligacje z warrantem subskrypcyjnym lub prawem pierwszeństwa – obligatariusz ma prawo nabyć akcje nowej emisji przed innymi inwestorami,
- obligacje częściowo opłacone – nabycie obligacji odbywa się w ratach. Część zapłaty następuje w chwili otrzymania obligacji, zaś reszta zapłaty w terminie późniejszym.

Inwestor może zrezygnować z opłacania pozostałej wartości obligacji, ale traci w ten sposób zaliczkę.

Czynniki ryzyka związane z inwestowaniem w dłużne papiery wartościowe:

- Ryzyko niedotrzymania zobowiązań – ryzyko, że emitent dłużnego papieru wartościowego nie będzie terminowo wywiązywał się z zobowiązań (płatności odsetkowych oraz spłaty nominalu),
- Ryzyko zmiany ceny instrumentu – polega na możliwości niekorzystnej zmiany ceny instrumentu w zależności od zdarzeń dotyczących emitenta dłużnego papieru wartościowego, jak też zdarzeń o charakterze makroekonomicznym np. zmian stóp procentowych,
- Ryzyko przedterminowego wykupu – dotyczy dłużnych papierów wartościowych zawierających opcję wcześniejszego wykupu, która pozwala emitentowi spłacić część lub całość zobowiązań wynikających z emisji przed terminem ich wymagalności,
- Ryzyko inflacji – ryzyko to odnosi się przede wszystkim do dłużnych papierów wartościowych o stałym oprocentowaniu. W przypadku spadku siły nabywczej pieniądza, zmienia się realna wartość danego dłużnego papieru wartościowego.

Dłużne papiery wartościowe charakteryzują się ograniczoną zmiennością cen.

5) Związane z inwestowaniem w Tytuły Uczestnictwa:

Tytuły Uczestnictwa – są to wyemitowane na podstawie właściwych przepisów prawa polskiego lub obcego papiery wartościowe lub niebędące papierami wartościowymi instrumenty finansowe reprezentujące prawa majątkowe przysługujące uczestnikom instytucji zbiorowego inwestowania, w tym w szczególności jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych i specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych oraz certyfikaty inwestycyjne emitowane przez fundusze inwestycyjne zamknięte.

Czynniki ryzyka związane z inwestowaniem w Tytuły Uczestnictwa:

Ryzyko podjęcia przez zarządzającego instytucji zbiorowego inwestowania emitującej dane Tytuły Uczestnictwa błędnej decyzji inwestycyjnej. Ponadto, czynniki ryzyka związane z inwestowaniem w Tytuły Uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania każdorazowo określa:

- prospekt informacyjny – w przypadku jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych oraz specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych;
- prospekt emisyjny lub warunki emisji – w przypadku certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez fundusze inwestycyjne zamknięte;
- inny dokument ofertowy udostępniany w związku z nabywaniem Tytułów Uczestnictwa.

Płynność oraz zmienność ceny Tytułów Uczestnictwa zależy od ich typu oraz przyjętej przez fundusz inwestycyjny bądź instytucję zbiorowego inwestowania polityki inwestycyjnej.

6) Związane z inwestowaniem w jednostki indeksowe:

Jednostki indeksowe – są to Instrumenty Finansowe, których cena odzwierciedla zmiany wartości danego indeksu giełdowego. Instrument ten umożliwia inwestycję równoważną nabyciu całego Portfela danego indeksu bez konieczności zakupu poszczególnych akcji wchodzących w skład tego indeksu. Na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. notowane są jednostki indeksowe MiniWIG20, które odzwierciedlają zmiany indeksu WIG20, w skład którego wchodzi dwadzieścia największych i najbardziej płynnych spółek giełdowych.

Czynniki ryzyka związane z inwestowaniem w jednostki indeksowe:

Z inwestowaniem w jednostki indeksowe związane są takie same ryzyka jak w przypadku inwestycji w akcje.

Zmienność cen jednostek indeksowych jest zbliżona do zmienności instrumentu bazowego.

7) Związane z inwestowaniem w opcje

Opcje – opcja jest pochodnym Instrumentem Finansowym niebędącym papierem wartościowym, którego cena uzależniona jest od ceny instrumentu bazowego. Opcja daje jej właścicielowi prawo, ale nie obowiązek kupna lub sprzedaży instrumentu finansowego, na który jest wystawiona po określonej cenie i w określonym czasie. Opcje charakteryzują się niesymetrycznością praw i obowiązków nabywców i sprzedających opcje. Nabywca opcji ma do dyspozycji bardzo wysoką dźwignię finansową. Przy stosunkowo niewielkiej kwocie inwestycji, która jednocześnie ogranicza ryzyko, ma szansę osiągnąć wysokie zyski. Zwrot z inwestycji w opcje równy jest różnicy między aktualną ceną instrumentu bazowego a ceną wykonania opcji pomniejszonej o cenę jaką trzeba zapłacić za opcje.

Czynniki ryzyka związane z inwestowaniem w opcje:

Z inwestowaniem w opcje wiążą się takie same ryzyka, jakie związane są z instrumentem bazowym, którego dotyczy dana opcja.

Cena opcji zależy od czasu jaki pozostaje do terminu wykonania opcji, zmienności instrumentu bazowego, aktualnej ceny instrumentu bazowego, ceny wykonania opcji, stopy procentowej i stopy dywidendy jeśli instrumentem bazowym opcji jest akcja.

8) Związane z inwestowaniem w kontrakty terminowe futures

Kontrakty terminowe futures – wystandaryzowane instrumenty pochodne, w związku z nabyciem których kupujący zobowiązuje się do kupna określonego instrumentu bazowego, po z góry ustalonej cenie, w ściśle określonym czasie. Sprzedający natomiast zobowiązany jest do sprzedaży/dostarczenia instrumentu bazowego w przyszłości po ustalonej cenie. Zmienność cen kontraktów terminowych jest wprost uzależniona od zmienności cen instrumentu bazowego, a na jego cenę ma również wpływ czas pozostający do terminu wygaśnięcia kontraktu. Inwestycja w kontrakty wymaga wniesienia depozytu zabezpieczającego, który ustalany jest jako procent wartości całego kontraktu przez właściwą izbę rozliczeniową (np. Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.). W przypadku spadku cen instrumentu bazowego poniżej pewnego poziomu następuje konieczność uzupełnienia kwoty depozytu. Dla kontraktów terminowych futures instrumentami bazowymi mogą być m.in. waluty, stopy procentowe, indeksy, towary.

Czynniki ryzyka związane z inwestowaniem w kontrakty terminowe futures:

- Ryzyko rynkowe – wynika ze zmian kursu kontraktu, które zależą od zmian ceny instrumentu bazowego,
- Ryzyko płynności – płynność może być różna na różnych seriach kontraktów,
- Ryzyko zmienności stopy procentowej w przypadku kontraktu opartego o stopy procentowe, a także
- ryzyko kursów walut w przypadku kontraktu, w którym instrumentem bazowym jest waluta.

9) Związane z inwestowaniem w kontrakty forward

Kontrakty forward – kontrakty terminowe, zawierane przez dwie strony, które zobowiązują się do realizacji w określonym terminie w przyszłości transakcji kupna-sprzedaży określonego instrumentu podstawowego, po ustalonej cenie i w umówionej ilości. Różnica między kontraktami futures i forward polega na tym, że kontrakty forward są instrumentami niewystandaryzowanymi i nie notowanymi na żadnym rynku regulowanym. W przeciwieństwie do kontraktów terminowych futures, forward nie wymaga wniesienia depozytu i zazwyczaj dochodzi do faktycznej dostawy instrumentu bazowego. Obie strony kontraktu ponoszą ryzyko kontrpartera, które w przypadku kontraktów terminowych futures ponosi giełda i izba rozliczeniowa. Dla kontraktów terminowych futures instrumentami bazowymi mogą być m.in. waluty, stopy procentowe, indeksy, towary.

Czynniki ryzyka związane z inwestowaniem w kontrakty forward:

Z inwestowaniem w kontrakty forward wiążą się takie same ryzyka, jakie związane są z kontraktami terminowymi futures, a także ryzyko kontrahenta, tj. ryzyko niewywiązania się z warunków umowy przez kontrpartera.

II. Niezależnie od rodzaju Instrumentów Finansowych, z zarządzaniem Portfelem wiążą się następujące czynniki ryzyka:

- Ryzyko kredytowe** – ryzyko związane z trwałą lub czasową utratą przez emitentów papierów wartościowych zdolności do wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań, w tym również z trwałą lub czasową niemożnością zapłaty odsetek od zobowiązań. Sytuacja taka może mieć miejsce w następstwie pogorszenia się kondycji finansowej emitenta spowodowanego zarówno przez czynniki wewnętrzne emitenta, jak i uwarunkowania zewnętrzne (parametry ekonomiczne, otoczenie prawne itp.). W skład tej kategorii ryzyka wchodzi również ryzyko związane z obniżeniem ratingu kredytowego emitenta przez agencję ratingową i wynikający z niego spadek cen dłużnych papierów wartościowych emitenta, będący następstwem wymaganej przez inwestorów wyższej premii za ryzyko. Ponadto pogorszenie się kondycji finansowej emitentów papierów wartościowych, które wchodzi w skład lokat funduszy inwestycyjnych, lub obniżenie ratingu dla tych papierów lub emitentów może w efekcie prowadzić do spadków wartości jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych tych funduszy inwestycyjnych;
- Ryzyko walutowe** – w przypadku dokonywania przez DM inwestycji na rynkach zagranicznych, a także inwestycji w Instrumenty Finansowe denominowane w walutach obcych, dodatkowym czynnikiem ryzyka jest poziom kursów walutowych. Wahania kursu złotego względem walut obcych mogą przekładać się na wahania wyrażonych w złotych cen takich Instrumentów Finansowych, co z kolei ponadto może prowadzić do wahań oraz spadków wartości jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych. Dodatkowo, poziom kursów walutowych, jako jeden z głównych parametrów makroekonomicznych, może wpływać na atrakcyjność inwestycyjną oraz ceny krajowych Instrumentów Finansowych, szczególnie w przypadku gwałtownych zmian kursów walutowych. Wówczas zmiany cen papierów wartościowych na giełdzie lub rynku, na którym są notowane, mogą wpływać na wahania oraz spadki wartości jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych;
- Ryzyko stóp procentowych** – jednym z najważniejszych czynników kształtujących poziom cen dłużnych papierów wartościowych jest poziom stóp procentowych. Zmiany w poziomie rynkowych stóp procentowych, mające miejsce m.in. w następstwie zmian w parametrach makroekonomicznych, mogą powodować znaczące zmiany cen dłużnych papierów wartościowych wchodzących w skład portfela inwestycyjnego, a także w skład portfela inwestycyjnego funduszy inwestycyjnych, i w efekcie wahań oraz spadki wartości jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych. Należy podkreślić, że związek cen dłużnych papierów wartościowych z poziomem stóp procentowych ma charakter zależności odwrotnej proporcjonalnej;
- Ryzyko związane z inwestowaniem w instrumenty pochodne, w tym niewystandaryzowane instrumenty pochodne** – w związku z tym, że **BM**, w celu zabezpieczenia poszczególnych składników Portfela, a także w celu sprawnego zarządzania Portfelem może nabywać instrumenty pochodne, w tym niewystandaryzowane instrumenty pochodne, z inwestycjami w ramach Usługi Zarządzania Portfelem wiążą się dodatkowo następujące rodzaje ryzyka:
  - w przypadku wszystkich rodzajów instrumentów pochodnych:
    - ryzyko zmienności bazy instrumentu pochodnego,
    - ryzyko operacyjne,
    - ryzyko rozliczenia transakcji oraz
    - ryzyko płynności instrumentów pochodnych;
  - w przypadku niewystandaryzowanych instrumentów pochodnych:
    - dodatkowo ryzyko kontrahenta.Dodać należy, że zabezpieczanie Aktywów Klienta może odbywać się przy użyciu różnych strategii zabezpieczających, które w szczególności mogą opierać się na skorelowaniu aktywa zabezpieczanego oraz aktywa bazowego instrumentu pochodnego. W związku z tym pojawia się ryzyko niewłaściwego zabezpieczenia, oznaczające, że zyski na instrumencie pochodnym nie zrekompensują strat na aktywie zabezpieczanym.
- ryzyko związane z wykorzystaniem kredytów - w przypadku gdy warunki rynkowe nie pozwalają na odsprzedanie przydzielonych papierów wartościowych po cenie umożliwiającej spłatę kredytu lub pożyczki wraz z kosztami kredytu lub pożyczki i kosztami transakcji, Klient zobowiązany jest do dopłaty środków, celem spłaty zobowiązania kredytowego z odsetkami.